

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne 14.12.2012
Čj. 977/2012-OD-SPZ/2

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 BRNO

Věc: obv. ml. J. Z. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: spis OS ve Frýdku-Místku sp.zn. 0 Ntm 864/2011 a 7 Tm 6/2012

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného ml. J. Z. (...),

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 22.12.2011, sp.zn. 0 Ntm 864/2011, které nabylo právní moci téhož dne.

Usnesením policejního orgánu Policie ČR Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, Územního odboru Frýdek-Místek, 2. oddělení obecné kriminality Třinec ze dne 22.9.2011, čj. KRPT-24584-41/TČ-2011-070272-314, ve spojení s usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku čj. 3 ZT 151/2011-7 ze dne 12.10.2011 bylo dle § 160 odst. 1 tr. řádu zahájeno trestní stíhání ml. J. Z., žáka SOU a SOŠ podnikání a služeb J., trv. bytem , jako obviněného z provinění krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit a dle odsuzujícího rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku čj. 7 Tm 6/2012-107 ze dne 2.5.2012, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě čj. 4 Tmo 84/2012-140 ze dne 12.7.2012, se také dopustil tím, že *dne 28.6.2011 kolem 17:00 hod. v T., okr. Frýdek-Místek, na ul. Nádražní 348, ve vestibulu nádraží ČD využil chvilkové nepřítomnosti obsluhy barového pultu bufetu D. J., přes výdejní okénko se naklonil dovnitř bufetu, otevřel neuzamčenou pokladnu a odcizil z ní hotovost ve výši 5.200,- Kč ke škodě Nádražní restaurace, spol. s r.o., T.*

Úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 tr. řádu byly zahájeny dne 13.7.2011 na základě trestního oznámení D. J. z téhož dne, která v dalším bližším vysvětlení podaném rovněž uvedeného dne uvedla, že mladíka - pachatele v době skutku neznala, avšak poté, co tento z místa činu utekl, snažila se jej ihned hledat v blízkém okolí a byla upozorněna neznámou ženou, že tento mladík bydlí v T. pod točnou autobusu na N. B. Proto se tam J. druhého dne vydala a dle popisu mladíka zjistila od místních dětí, že by se mohlo jednat o J. Z. Zprvu J. neměla v úmyslu věc oznámit na policii, protože znala otce mladíka a chtěla

záležitost vyřídit s nimi. Než však stačila Z. vyhledat, byli tito z N. B. přestěhováni či se zrovna stěhovali. Ve dnech 12.7. a 13.7.2011 ji ale v práci vyhledal otec mladíka J. Z., který nejprve tvrdil, že syn mu krádež popřel, avšak poté byl toho názoru, že bude vhodné věc oznámit na policii, neboť si se synem již neví rady. Dne 13.7.2011 ji Z. st. vyhledal v doprovodu nějakého mladíka, v němž J. poznala pachatele krádeže peněz, tehdy však ještě nevěděla, že jde o Z. ml. Ve vysvětlení podaném dne 12.9.2012 pak J. uvedla, že po nějaké době ji vyhledali policisté, kteří uvedli, že mají nějakého problémového kluka z třinecké lokality F., že jí ho ukážou, jestli to náhodou nebyl on. Chlapce skutečně vzápětí přivedli a svědkyně jej bezpečně poznala jako pachatele a tehdy jí také policisté potvrdili, že se jedná o ml. J. Z. Obdobně vypověděla jako svědkyně u hlavního líčení dne 21.3.2012, kdy také otec mladistvého J. Z. jako svědek potvrdil, že celou záležitost vlastně na policii oznámil on dne 13.7.2011, aby se věc vysvětlila, když J. se k tomu neměla, a také souhlasil s návrhem policistů, že jej společně se synem odvezou za paní J. na nádraží, což se také stalo, kdy svědek Z. čekal před nádražím a dva policisté s jeho synem šli za poškozenou J.

Policejní komisařka následně předvolala na 15.11.2011 mladistvého obviněného, jeho obhájce a zákonné zástupce k rekognici in natura s poznávající J.

Dle protokolu o rekognici osoby dle § 104b tr. řádu poté, co poznávající uvedla popis osoby pachatele, obhájce ml. obviněného JUDr. J. Z. poznamenal, že účast u tohoto úkonu je právem nikoli povinností obviněného, ale zejména, že toto poznávací řízení je již bezpředmětné, neboť ml. Z. byl paní J. před rekognicí ukázán policií.

Nato byl obv. ml. Z. vyzván, aby si vybral libovolné pořadové číslo mezi figuranty, avšak po poučení, že jako obviněný a poznávaná osoba je povinen se rekognice zúčastnit, odmítnutí účasti bude považováno za neuposlechnutí příkazu daného orgánem činným v trestním řízení, za což mu může být uložena pořádková pokuta dle § 66 odst. 1 tr. řádu, obv. ml. Z. uvedl, že se rekognice zúčastnit odmítá, když jej poznávající paní už viděla na nádraží. Proto bylo od provedení rekognice dále upuštěno.

Písemným pokynem státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku čj. 3 ZT 151/2011-17 ze dne 16.11.2011 bylo policejnímu orgánu uloženo obv. ml. Z. uložit pořádkovou pokutu za nevyhovění výzvě k rekognici, a to ve výši 500,- až 1.000,- Kč, což odpovídá možnostem mladistvého.

Usnesením policejního orgánu Policie ČR KŘP MS kraje, ÚO Frýdek-Místek, 2. oddělení obecné kriminality Třinec čj. KRPT-24584-66/TČ-2011-070272-314 ze dne 2.12.2011 byla tedy ml. J. Z. uložena dle § 66 odst. 1 tr. řádu pořádková pokuta ve výši 1.000,- Kč.

Proti tomuto usnesení podal obviněný prostřednictvím svého obhájce stížnost, v níž jednak namítal, že není zřejmé, o jaké zákonné ustanovení se opíral příkaz orgánu činného v trestním řízení, jehož neuposlechnutí mělo za následek pořádkovou pokutu, a jednak, že nelze takto obviněného nutit k účasti na tomto vyšetřovacím úkonu, jímž by mohl být opatřen důkaz svědčící proti obviněnému.

O této stížnosti rozhodl v souladu s § 146a odst. 2 tr. řádu Okresní soud ve Frýdku-Místku usnesením ze dne 22.12.2011, sp.zn. 0 Ntm 864/2011, jímž dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu stížnost jako nedůvodnou zamítl, a to především s odkazem rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp.zn. III. ÚS 528/2006 ze dne 11.10.2007, dle kterého rekognice je úkonem, při němž je obviněný nucen toliko pasivně strpět poznávací proceduru, pouhé strpění rekognice nelze označit za donucování k sebeobviňování či k sebeusvědčování

a poznávaná osoba (včetně obviněného) je povinna strpět provedení rekognice a může být přípustnými prostředky (předvedením, uložením pořádkové pokuty) donucována k účasti na rekognici.

Podle § 66 odst. 1 tr. řádu, kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle tohoto zákona, může být předsedou senátu a v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000 Kč.

Podle § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. řádu, při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a řízení předcházející napadenému usnesení.

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu, nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Citovanými ustanoveními se však orgány činné v trestním řízení důsledně neřídily.

Zcela nepochybně je obecně správný názor policejního orgánu, dozorové státní zástupkyně a okresního soudu spočívající v závěru, že z hlediska zásady „nemo tenetur se ipsum accusare“ („nikdo není povinen sám sebe obviňovat“) rekognice, při níž je obviněný nucen toliko pasivně strpět poznávací proceduru, je úkonem, k účasti na kterém může být poznávaná osoba (včetně obviněného) přípustnými prostředky (předvedením, uložením pořádkové pokuty) donucována, a nejde tedy o rozpor s právem neobviňovat sám sebe. V tomto směru byl tudíž právní názor obhájce mladistvého obviněného vyslovený při rekognici, dle kterého je účast na rekognici právem nikoli povinností obviněného, nesprávný, když v daném případě u tohoto zamýšleného vyšetřovacího úkonu neměl být obviněný nucen k aktivnímu jednání, jímž se sám mohl usvědčit (např. k hlasovému projevu).

Naprosto jiná situace však vyvstala v souvislosti se skutečností, která jednak vyplývala ze spisového materiálu opatřeného před datem rekognice, a který tudíž příslušná policejní komisařka konající vyšetřování musela mít k dispozici, a která byla také zdůrazněna obhájcem v průběhu protokolace rekognice před samotným aktem poznávání, a sice že ml. Z. byl paní J. před rekognicí ukázán policií (ač se tehdy zjevně jednalo pouze o operativní úkon směřující ke ztotožnění pachatele).

Byť tento postup policie před zahájením úkonů trestního řízení měl své opodstatnění, neboť jedině proti konkrétní osobě lze vést trestní stíhání, a byť ml. Z. byl J. ukázán dne 13.7.2011, a rekognice in natura měla být tedy provedena až s odstupem dvou měsíců, je současně zřejmé, že tímto postupem policie byla do budoucna definitivně zmařena možnost provedení rekognice in natura, neboť ve smyslu § 104b odst. 2 věty druhé tr. řádu osoba nebo věc, která má být poznána, nesmí být před rekognicí ukázána, a pokud by se to z jakýchkoli důvodů stalo, výsledek tohoto úkonu by byl zcela nepoužitelný. Tento závěr nutno vztáhnout i k rekognici dle fotografií (tedy v dané trestní věci i na úkon ze dne 17.1.2012), přičemž nic na něm nemění ani okolnost delšího časového odstupu mezi ukázáním poznávané osoby osobě poznávající a následnou rekognicí. Okolnost časového odstupu by byla podstatnou a bylo by nutno ji brát v potaz pouze v případě uvedeném v ust. § 104b odst. 4 tr. řádu, tedy pokud by rekognice dle fotografií předcházela rekognici ukázáním osoby, kdy zákon nepřipouští bezprostřední časovou návaznost těchto úkonů. Z podstaty rekognice, jíž je znovupoznání osoby nebo věci jinou osobou, logicky plyne, že tento úkon zcela ztratí svůj smysl a účel, je-li poznávající osobě předem osoba nebo věc, která

má být poznána, z jakéhokoli důvodu ukázána jinak než za podmínek vyplývajících z ust. § 104b tr. řádu.

O možnosti uložení pořádkové pokuty byl obv. ml. Z. poučen již v předvolání k rekognici, které osobně převzal, kdy však v tomto předtisku předvolání bylo uvedeno poučení dle § 90 odst. 1 tr. řádu, dle kterého je pořádková pokuta možnou sankcí za nedostavení se obviněného, přes jeho řádné předvolání, k výslechu bez dostatečné omluvy. V průběhu rekognice pak byl obviněný mladistvý poučen dle § 66 odst. 1 tr. řádu znovu a řádně a úplně dle znění tohoto zákonného ustanovení.

Přesto však obv. ml. Z. účast na samotném aktu poznávání odmítl, a to vcelku z logického důvodu, neboť poznávající osobě byl již dříve ukázán. Ani tato opětovně (tedy obhájcem i obviněným) namítaná skutečnost, která učinila další pokračování v rekognici bezpředmětným, však policejní komisařce ani následně státní zástupkyni vykonávající dozor v předmětné trestní věci nebránila v závěru, že obviněný zcela bezdůvodně a neoprávněně odmítl uposlechnout příkazu policejního orgánu k účasti na rekognici in natura, a proto k písemnému pokynu státní zástupkyně policejní komisařka za to sankcionovala ml. obviněného pořádkovou pokutou. Z odůvodnění usnesení o uložení pořádkové pokuty pak vyplynulo, že obviněný byl povinen strpět provedení rekognice, toto však odmítl, a takto uvedený vyšetřovací úkon zmařil.

Jak již bylo uvedeno výše, obecně je obviněný vždy povinen poskytnout součinnost svou pasivní účastí u rekognice, v případě odmítnutí se pak vystavuje nebezpečí uložení pořádkové pokuty, na což musí být předem upozorněn. Za konkrétní situace, kdy již samotné nařízení rekognice a předvolání k tomuto úkonu odporovalo zákonu, neboť již předem bylo (či mělo být) policejnímu orgánu známo, že nastala okolnost ve smyslu ust. § 104b odst. 2 věty druhé tr. řádu, která tento úkon, resp. jeho výsledky, předem kategoricky činí procesně neúčinnými, však nutno vyvodit, že příkaz policejního orgánu obviněnému zúčastnit se aktu poznávání (fakticky tedy vybrat si libovolné číslo a postavit se mezi ostatní figuranty) nebyl dán podle trestního řádu, resp. byl dán v rozporu s tímto zákonem, a nebyly tak splněny podmínky uvedené v § 66 odst. 1 tr. řádu.

Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 2.5.2012, čj. 7 Tm 6/2012-107, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12.7.2012, čj. 4 Tmo 84/2012-140, jímž bylo odvolání obv. ml. Z. dle § 256 tr. řádu zamítnuto, byl obviněný uznán vinným spácháním výše popsáního skutku právně kvalifikovaného jako provinění krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, za který mu bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání 2 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 1 roku a současně byl obviněný mladistvý zavázán k náhradě škody ve výši 5.200,- Kč D. J., přičemž zejména krajský soud konstatoval, a to především s odkazem na svědecké výpovědi J. u hlavního líčení a veřejného zasedání a její předchozí vysvětlení, že nebylo pochybností o věrohodnosti vyjádření a výpovědi této očitě svědkyně, která ml. Z. jednoznačně označila jako pachatele, byť současně tento soud zdůraznil, že rekognice in natura ze dne 15.11.2011 zcela pozbyla svého významu, stejně jako následně dne 17.1.2012 ještě provedená rekognice (s poznávající J.) dle fotografií, neboť těmto postupům předcházelo ukázání podezřelé osoby, tedy ml. J. Z., poškozené.

Kromě již uvedeného nelze přehlédnout ani skutečnost, že ve výroku usnesení policejního orgánu ze dne 2.12.2011, čj. KRPT-24584-66/TČ-2011-070272-314, není dostatečně konkretizován příkaz, který obviněný odmítl uposlechnout, ani popsáno toto odmítavé jednání obviněného, za které byl vlastně sankcionován pořádkovou pokutou, neboť je-li ve výroku předmětného usnesení uvedeno, že J. Z. (rovněž bez specifikace jeho

procesního postavení v dané trestní věci) přes poučení o možnosti uložení pořádkové pokuty odmítl dne 15.11.2011 v T. v budově Obvodního oddělení Policie ČR na ul. J. (zde zřejmě písářská chyba, neboť úkon probíhal na ul.) účast u vyšetřovacího úkonu rekognice, pak toto tvrzení neodpovídá zcela realitě, když obviněný se k úkonu dostavil a byl mu (ve vedlejší místnosti) přítomen až do okamžiku, kdy se odmítl zařadit mezi figuranty, a rovněž tak není zřejmé, o jaký druh rekognice se jednalo, byl-li obviněný povinen se této účastnit, aniž by bylo porušeno jeho ústavní právo nebýt donucován k sebeobvinění. Přes skutečnost, že některé tyto bližší okolnosti vyplývají z odůvodnění usnesení, tak výrok citovaného usnesení rozhodně nelze považovat za určitý, jasný a nevzbuzující pochybnost o vůli orgánu, který je vydal, a je tudíž nepřezkoumatelný.

Ač obv. ml. Z. ve stížnosti podané prostřednictvím svého obhájce proti tomuto usnesení neuplatnil námitku zákonnosti samotného konání rekognice ze dne 15.11.2011, a tudíž legitimní důvod, proč se mladistvý obviněný odmítl účastnit vlastního poznávacího řízení, orgán rozhodující o tomto opravném prostředku, tedy okresní soud, byl v souladu s § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. řádu povinen přezkoumat správnost zásadně všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, jakož i řízení, které vydání usnesení napadeného stížností předcházelo, a přihlížet tedy z úřední povinnosti i k vadám, které ve stížnosti nebyly výslovně vytýkány. Jak však lze vyvodit z obsahu usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 22.12.2011, sp.zn. 0 Ntm 864/2011, skutečností, že mladistvý byl již dne 13.7.2011 policisty přiveden ke svědkyni J., se tento soud vůbec nezabýval, a s touto skutečností se proto ani nevypořádal z hlediska posouzení, zda pro konání vyšetřovacího úkonu rekognice ukázaním osob byly vůbec dány zákonné podmínky, resp. zda naopak již předem nenastaly skutečnosti, které její konání vylučovaly, což by ovšem v takovém případě činilo příkaz policejního orgánu nedůvodným a nezákonným a odmítnutí obviněného se tomuto úkonu podrobit by pak rozhodně nebylo na místě trestat pořádkovou pokutou.

Na základě výše uvedených skutečností proto **navrhuji**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. podle § 268 odst. 2 tr. řádu rozsudkem vyslovil, že usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 22.12.2011, sp.zn. 0 Ntm 864/2011, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. řádu a § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu a v řízení jemu předcházejícím též v ustanovení § 66 odst. 1 tr. řádu,
2. podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadené usnesení zrušil, dále zrušil usnesení policejního orgánu Policie ČR KŘP MS kraje, ÚO Frýdek-Místek, 2. oddělení obecné kriminality T. ze dne 2.12.2011, čj. KRPT-24584-66/TČ-2011-070272-314, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, jestliže vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp.zn. [8 Tz 110/2012](#)